

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΜΑΡΤΩΛΟΙ (Φεβρουάριος 2007)

Συγγραφέας: ΧΕΡΜΑ ΣΕΕΡ

Η ενεργειακή πολιτική των ΗΠΑ, της Κίνας, της Ρωσίας θυμίζει αρχαία ελληνική τραγωδία: Ολα κατευθύνονται προς ένα ολέθριο τέλος, όλοι το βλέπουν να έρχεται, κανείς όμως δεν μπορεί να αποβάλει την ανελεύθερή του συμπεριφορά

I

Κατ' αρχάς μια διαπίστωση: Η έκθεση του ΟΗΕ για την προστασία του κλίματος εμπεριέχει λίγα νέα στοιχεία. Τα περισσότερα από τα αναφερόμενα δεδομένα ήταν έτσι ή αλλιώς γνωστά. Η διεθνής έξαρση λέει λοιπόν περισσότερα για την κατάσταση της κλιματικής πολιτικής, παρά για το ίδιο το κλίμα. Μέσω βιαστικών ανακοινώσεων τύπου και κούφινων υποσχέσεων επιχειρείται να συγκαλυφθεί η ως τώρα νωθρότητα των υπευθύνων. Νωθρότητα που είχε αποτέλεσμα να μείνει η παγκόσμια πολιτική για το κλίμα πίσω από τις απαιτήσεις και τις δυνατότητές της. Αυτό αποδεικνύεται και από το Πρωτόκολλο του Κιότο: Ενώ το Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) -η επίσημη επιστημονική ομάδα στις διασκέψεις για την προστασία του κλίματος- θεωρούσε απαραίτητη την κατά 90% μείωση των καυσαερίων από το 1990 ως το 2050, το Πρωτόκολλο υποχρεώνει τις υπογράφουσες βιομηχανικές χώρες μόνο σε 5%-μείωση ως το 2012. Η έξαρση γι' αυτό το ασυγχώρητο ναυάγιο θα έπρεπε λοιπόν να είναι πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι εκείνη για την έκθεση του ΟΗΕ.

II

Υπάρχουν φυσικά δικαιολογίες για τη νωθρότητα. Στην Κίνα, για παράδειγμα, παραπέμπουν στο γεγονός ότι «οι εξελιγμένες βιομηχανικές χώρες φέρουν την ιστορική ευθύνη για την αύξηση των αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου», όπως λέει ο κινέζος καθηγητής Παν Γιαχουά. Από αυτό εξάγεται το συμπέρασμα ότι η χώρα μπορεί να κάνει λιγότερες προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος απ' ό,τι άλλες. Μπορεί η αντίρρηση να είναι ιστορικά σωστή, όχι όμως από την άποψη της ενεργειακής πολιτικής. Μια χώρα που αναπτύσσει την ενεργειακή υποδομή της θα μπορούσε να επενδύσει ευκολότερα σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μέσω προγραμματισμένης κατεύθυνσης των δαπανών. Στην Ευρώπη έχουμε πολύ μεγαλύτερες δυσκολίες γι' αυτό. Κι αυτό επειδή πρέπει να καταργήσουμε πρώτα τις καθιερωμένες μορφές ενέργειας, για να έχουμε στη συνέχεια χώρο και μέσα για ανανεώσιμες ενεργειακές μορφές.

III

Αυτό ισχύει και για τις ΗΠΑ. Μόνο που εκεί δεν βλέπει κανείς πολλή θέληση για αλλαγές. Μερικοί θα αντέλεγαν εδώ ότι υπάρχει ήδη αλλαγή πλεύσης στις Ηνωμένες Πολιτείες. Στο λόγο του για την κατάσταση του έθνους τον περασμένο Ιανουάριο, για παράδειγμα, ο πρόεδρος Μπους εξήγγειλε αυστηρότερες ρυθμίσεις για την κατανάλωση βενζίνης στα αυτοκίνητα. Η συνολική κατανάλωση, πρόσθεσε, θα μειωθεί κατά το ένα πέμπτο τα επρχόμενα 10 χρόνια. Εδώ όμως πρόκειται για υποκρισία. Απόδειξη, η δήλωση του αμερικανού υπουργού ενέργειας Σάμουελ Μπόντμαν, ότι το μερίδιο των ΗΠΑ σε καυσαέρια είναι «μικρό, αν δει κανείς τι συμβαίνει στον υπόλοιπο κόσμο». Στην πραγματικότητα, βέβαια, το ένα τέταρτο των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακος προέρχεται από τις ΗΠΑ, παρ' όλο που στη χώρα αυτή κατοικεί μόνο το 5% του παγκόσμιου πληθυσμού. Μπορεί λοιπόν ο Σάμουελ Μπόντμαν να είναι από τους λίγους που καταφέρνουν να παρουσιάζουν τέτοια ρύπανση ως «μικρή». Τα λόγια του όμως δείχνουν ότι η δήθεν στροφή του προέδρου του είναι προσποιητή.

IV

Από αυτή την άποψη, η Ρωσία συμπεριφέρεται πιο ειλικρινά: Από τη ρωσική κυβέρνηση δεν υπήρξε καμία επίσημη ανακοίνωση για την έκθεση του ΟΗΕ. Η μοναδική αντίδρασή της σε αυτό ήταν ότι απέρριψε, μαζί με τις ΗΠΑ, την Ινδία και την Κίνα, την πρόταση για συγκρότηση οργάνωσης του ΟΗΕ για την προστασία του περιβάλλοντος. Η Ρωσία δεν κάνει λοιπόν καν τον κόπο να υποκρίνεται, αλλά επιδεικνύει αμακινιάριστα τη δύναμή της. Τα ορυκτά κοιτάσματα της χώρας παραμένουν στρατηγικό εργαλείο για την αύξηση του γεωπολιτικού βάρους της. Βραχυπρόθεσμα, αυτό ήταν μάλιστα αποτελεσματικό. Μακροπρόθεσμα όμως όχι. Θα έπρεπε να διερωτηθεί κανείς ποιες θα είναι οι προοπτικές της Ρωσίας, όταν οι πηγές του πετρελαίου και του αερίου θα αρχίσουν να στερεύουν.

Ότι θα στερέψουν είναι αναπόφευκτο, αλλά γι' αυτό δεν είναι κανείς προετοιμασμένος. Η ενεργειακή πολιτική των ΗΠΑ, της Κίνας, της Ρωσίας και μερικών άλλων χωρών θυμίζει αρχαία ελληνική τραγωδία: Όλα κατευθύνονται προς ένα ολέθριο τέλος, όλοι το βλέπουν να έρχεται, όμως κανείς δεν μπορεί να αποβάλει την ανελεύθερή του συμπεριφορά.

V

Το μοιραίο είναι ότι από τη δεκαετία του '70 είναι επιστημονικά αποδεδειγμένο ότι οι ανανεώσιμες μορφές ενέργειας μπορεί να καλύψουν τις παγκόσμιες ενεργειακές ανάγκες. Οι παλιές μορφές, που προξενούν τα αναφερόμενα στην έκθεση του ΟΗΕ προβλήματα, μπορεί να αντικατασταθούν εξ ολοκλήρου.

Η μετάβαση σε νέες μορφές ενέργειας είναι εξάλλου και οικονομικά ελκυστική. Στην πατρίδα μου, τη Γερμανία, υπάρχει τελευταία ένα «μπουμ» στην παραγωγή

εγκαταστάσεων για ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Στον κλάδο αυτό έχουν δημιουργηθεί 170.000 θέσεις εργασίας. Κι αυτό χάρη στο νέο νομικό πλαίσιο, που δίνει κίνητρα στους παραγωγούς της. Η προϋπόθεση γι' αυτό ήταν η αλλαγή νοοτροπίας των υπεύθυνων πολιτικών παραγόντων. Αυτή η αλλαγή είναι παντού δυνατή, και η καλύτερη απόδειξη γι' αυτό είναι ένας Έλληνας. Μέχρι πρότινος δεν θα περίμενε κανείς από τον επίτροπο της ΕΕ Σταύρο Δήμα, έναν συντηρητικό πολιτικό και πρώην δικηγόρο της Γουόλ Στριτ, ότι θα ανελάμβανε πρωτοποριακό ρόλο σε θέματα περιβάλλοντος. Ενδιάμεσα όμως χαρακτηρίζεται από τις γερμανικές εφημερίδες ως «Οκο-Fighter» (αγωνιστής της οικολογίας). Το δρόμο που χάραξε ο Δήμας θα μπορούσαν να ακολουθήσουν και άλλοι πολιτικοί - και όσο το ταχύτερο, τόσο καλύτερα για όλους μας.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα «ΤΟ ΒΗΜΑ» στις 18 Φεβρουαρίου 2007, σ. Α60-61.

* Βουλευτής του γερμανικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος, Πρόεδρος του Παγκοσμίου Συμβουλίου για Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας και κάτοχος του εναλλακτικού βραβείου Νομπέλ του 1999.